

Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”
Facultatea de Istorie
Departament ISTORIE

ISTORIOGRAFIE

Titular curs/seminar: lect. univ. dr. Gabriel LEANCA

Specializarea: ISTORIE

An de studiu, semestru: an I/semestrul II

Nr. de ore de curs : 2

Nr. de ore de seminar : 1

Obiective: cursul are drept obiectiv principal combaterea ideii că istoriografia este un inventar sau o bibliografie dezvoltată pe o temă dată. Istoriografia este o meditație asupra universului formativ al istoricului, cât și asupra ideii de canon. Este o continuă reflecție asupra instrumentelor istoricului și asupra modului în care se structurează noțiunile de obiectivitate istorică și de specificitate istorică. De asemenea, cursul are drept scop familiarizarea studenților cu obiectivele Comisiei Internaționale pentru Istoria și Teoria Istoriografiei, unde este reprezentată și România (Commission Internationale pour l'Histoire et la Théorie de l'Historiographie, vezi site-ul de internet următor: http://www.historiographyinternational.org/mission_statement.htm). Cursul este conceput din perspectiva lărgirii universului studentului și a structurării spiritului critic, cu un accent pe problema raportului dintre istoriografia națională și istoriografia universală. În cadrul prelegerilor sunt popularizate o parte din dezbaterile relevante din interiorul disciplinei. Tematica a fost îmbogățită substanțial în urma unui stagiu de documentare special în domeniul istoriografiei la Central European University în 2009-2010 (Course Development Grant in the framework of the program *Teaching Comparative History in Eastern Europe: theory, methods and case studies*, Central European University-Open Society Institute-Comparative History Project).

Metode de predare : prelegere la curs, lectură texte și referate pentru seminar

Mod de evaluare : examen scris/ prezență/activitate la seminar

Tematica cursului

(însoțită de bibliografia minimală pusă la dispoziția studenților pentru consultare în două exemplare la Biblioteca Facultății de Istorie):

1. Introducere în studiul istoriografiei :

- Boia, Lucian, *Jocul cu trecutul. Istoria între adevăr și ficțiune*, București, Editura Humanitas, 1998.

2. Periodizare, timp și discontinuitate în abordarea istorică :

- Dietrich Gerhard, 'Periodization in European History', *American Historical Review*, vol. 61/4, 1956, p. 900-913.

- Jerry H. Bentley, 'Cross-Cultural Interaction and Periodization in World History', *American Historical Review*, vol. 101/3, 1996, p. 749-770.

- William A. Green, 'Periodizing World History', *History and Theory*, vol. 34/2, 1995, p. 99-111.

3. Geografii simbolice : orientalism și balcanism

- Edward W. Said, *Orientalism. Concepțiile occidentale despre Orient*, Timișoara, Editura Amacord, 2001, p. 43-103.

- Maria Todorova, *Balcanii și balcanismul*, București, Editura Humanitas, 2000, p. 103-143.

4. Conceptul de istorie comparată :

- Bénédicte Zimmermann, 'Histoire comparée, histoire croisée', în Ch. Delacroix, Fr. Dosse, P. Garcia, N.

- Offensadt (éd.), *Historiographies. Concepts et débats*, I, Éditions Gallimard, p. 170-175.

- Nicolae Iorga, *Le caractère commun des institutions du Sud-est de l'Europe*, Librairie J. Gamber, Paris, 1929

- (versiunea în limba română în materialul de pregătire)

- Marc Bloch, 'Pour une histoire comparée des sociétés européennes', *Revue de synthèse historique*, t. XLVI, 1928, p. 15-50.

5. Istorie diplomatică/istorie a relațiilor internaționale/ istorie globală :

- Vasile Cristian, *Istoria relațiilor internaționale*. « Sugestii pentru o istorie totală » în G. Bădărău, L. Boicu, L.

Năstasă (ed.), *Istoria ca lectura a lumii*, Iași, Fundația Xenopol, 1994, p. 189-200.

- Robert Frank, *Histoire des relations internationales* în Ch. Delacroix, Fr. Dosse, P. Garcia, N. Offensadt (éd.),

Historiographies. Concepts et débats, I, Éditions Gallimard, p. 232-241.

- Patrick Finney (éd.), *International History*, London, Ed. Palgrave-Macmillan, 2005, p. 1-35.

6. De la imperiu la națiune și invers : discursul puterii și implicațiile sale istoriografice :

- Ph. Braillard, P. de Senarclens, *L'impérialisme*, PUF, Paris, 1980.

7-8. Istoriografia românească : teme, abordări, figuri marcante, istoriografie oficială, istoriografie revizionistă, probleme de periodizare, simboluri și mituri fondatoare ale istoriografiei românești :

- A. Mihalache, *Istorie și practici discursive în România democrat-populară*, București, Editura Albatros,

2003, p. 113- 143.

- Lucian Năstasă, *Generație și schimbare în istoriografia română*, Cluj-Napoca, Presa Universitară Clujeană,

1999, p. 48-105.

- Lucian Boia, *Istorie și mit în conștiința românească*, București, Humanitas, 1997.

9. Naționalism și istoriografie :

- Benedict Anderson, *Comunități imaginate. Reflecții asupra originii și răspândirii naționalismului*, trad. de

Roxana Oltean și Ioana Potrache, București, 2001, p. 7-48.

- E. J. Hobsbawn, *Națiuni și naționalism din 1780 până în prezent. Program, mit, realitate*, trad. de Diana Stanciu,

Chișinău, Editura Arc, 1997, p. 16-80.

10. Cultură politică : perspective asupra conceptului :

- Berstein, Serge, ed. (2003), *Les Cultures Politiques en France*, Paris, Éd. du Seuil, p. 8-36.

11. Istoria elitelor :

- Louis Réau, *L'Europe française au siècle des Lumières*, Paris, Albin Michel, 1938, p. 257-281.

• Mihai Sorin Radulescu, *În jurul noțiunii de 'elită'*, în *Arhiva Genealogică/ Anuar Xenopol*, 1993, p. 613-622.

12. Istoria politică :

• René Remond (éd.), *Pour une histoire politique*, Éd. du Seuil, p.7-32.

• Gheorghe Cliveti, *Mistificare sau ideologizare ? Citeva reflecții în orizontul istoriei politice în Xenopoliana*,

VII, 1999, 1-2, p. 196-203.

• Raoul Girardet, *Introducere în imaginarul politic* în Toader Nicoara (ed.), *Introducere în istoria mentalităților*

colective. Antologie, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 1998, p. 385-399.

13. Istoria socială și a mentalităților :

• Toader Nicoară (ed.), *Introducere în istoria mentalităților colective. Antologie*, Cluj-Napoca, Presa

Universitară Clujeană, , 1998, p. 79-157: Georges Duby, *Istoria mentalităților* ; Robert Mandrou :

Istoria mentalităților ; Alphonse Dupront, *Despre o istorie a mentalităților* ; Jacques Le Goff,

Mentalitățile, o istorie ambiguă.

14. Istoria transnațională: sinteză a dialogului între culturi

• Bayly, C. A.; Beckert, Sven ; Connelly, Matthew ; Hofmeyr, Isabel ; Kozol, Wendy ; Seed Patricia,

On Transnational History, American Historical Review, vol. 111, p. 1441-1464.

Tematica seminarului :

1. Seminar introductiv : ce este istoriografia ; importanța obiectului de studiu pentru formarea unui istoric ;

2-3. Preocupări istoriografice în lumea românească (sec. XVII-XVIII): Literatura cronicărească (Grigore Ureche; Miron Costin; Ion Neculce) ; Opera lui Dimitrie Cantemir ; Școala Ardeleană ;

4. Paradigma istoriografică pașoptistă : Mihail Kogălniceanu, Nicolae Bălcescu; Romantism, naționalism, modalități de valorificare a surselor istorice ;

5-6. Apogeul istoriografiei române: Alexandru Dimitrie Xenopol : concepția istorică ; Nicolae Iorga : concepția istorică; Gheorghe Brătianu : concepția istorică;

7. Istoriografia română după cel de-al doilea război mondial: cazul Alexandru Duțu

Bibliografie (selectivă):

Enciclopedia istoriografiei românești, București, 1978.

Bălcescu, Nicolae, *Opere*, vol. I-IV, București, 1940.

Berindei, Dan, *Nicolae Bălcescu*, București, 1969.

Boia, Lucian, *Evoluția istoriografiei române*, București, 1977.

Idem, *Istorie și mit în conștiința românească*, București, 1997.

Idem, *Jocul cu trecutul. Istoria între adevăr și ficțiune*, București, 1998.

Brătianu, Gheorghe, *Marea Neagră: de la origini până la cucerirea otomană*, Iași, 1999.

Cantemir, Dimitrie, *Opere complete*, vol. I-II, București, 1973.

Costin, Miron, *Opere*, vol. I-II, București, 1965.

Cristian, Vasile, *Istoriografie generală*, Iași, 1979.

Idem, *Istoriografia pașoptistă*, Iași, 1996.

Duțu, Alexandru, *Ideea de Europa și evoluția conștiinței europene*, București, Editura All, 1999.

Idem, *Literatura comparată și istoria mentalităților*, București, Editura Univers, 1982.

Iorga, Nicolae, *Bizanț după Bizanț*, Editura Gramar, București, 2002.

Idem, *Characterul comun al instituțiilor din sud-estul Europei*, Editura Valahia, București, 2002.

Idem, Nicolae, *Generalități cu privire la studiile istorice*, Iași, 1999.

Kellog, Fr., *O istorie a istoriografiei românești*, Iași, 1996.

Kogălniceanu Mihail, *Opere*, București, Editura Academiei, 1974.

Lemny, Ștefan, *Cantemireștii : aventura europeană a unei familii princiare în secolul al XVIII-lea*, Iași, 2010.

Mazilu, Dan Horia, *Noi despre ceilalți. Fals tratat de imagologie*, Iași, 1999.

Năstasă, Lucian, *Generație și schimbare în istoriografia română (sfârșitul secolului XIX și începutul secolului XX)*, Cluj-Napoca, 1999.

Neculce, Ion, *Letopisețul Țării Moldovei*, Junimea, Iași, 1997.

Pop, Adrian, *O fenomenologie a gândirii istorice românești. Teoria și filozofia istoriei. De la Hașdeu la Xenopol la Iorga și Blaga*, București, 1999.

Teodor, Pompiliu, *Evoluția gândirii istorice românești*, Cluj, 1970.

Ureche, Grigore, *Letopisețul Țării Moldovei*, Editura Gramar, București, 2007.

Xenopol, A. D., *Teoria istoriei*, București, 1997.

Zub, Alexandru, *În orizontul istoriei*, Iași, 1994.

Idem, *De la școala critică la criticism*, Iași, 1980.